

РОЗДІЛ ІХ

§ 27. СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Якісні прикметники утворюють три ступеня порівняння: звичайний, вищий, найвищий. Вищий ступінь порівняння утворюється від основи прикметника за допомогою суфіксів *-ior* для чоловічого та жіночого родів та *-ius* для середнього роду. Прикметники у вищому ступені відміняються за III відміною.

Найвищий ступінь порівняння утворюється від основи прикметника за допомогою суфікса *-issim* та родових закінчень *-us, -a, -um*. Прикметники у найвищому ступені відміняються за I-II відмінами. Наприклад:

<i>longus, a, um</i>	<i>longior,</i>	<i>longius</i>	<i>longissimus, a, um</i>
(довгий, <i>a, e</i>)	(довший, <i>a</i>)	(довше)	(найдовший, <i>a, e</i>)

Прикметники, що закінчуються на *er*, утворюють найвищий ступінь за допомогою компонентів *-rimus, -rima, -rimum*, які приєднуються до повної форми чоловічого роду:

<i>celer, eris, ere</i>	<i>celerior, ius</i>	<i>celerrimus, a, um</i>
(швидкий, <i>a, e</i>)	(швидший, <i>a, e</i>)	(найшвидший, <i>a, e</i>)

6 прикметників на *-lis* (*facilis, e* легкий, *difficilis, e* важкий, *similis, e* схожий, *dissimilis, e* несхожий, *humilis, e* низький, *gracilis, e* тонкий) утворюють найвищий ступінь за допомогою компонентів *-limus, -lima, -limum*. Наприклад:

<i>facilis, e</i>	<i>facilior, ius</i>	<i>facillimus, a, um</i>
(легкий, <i>a, e</i>)	(легший, <i>a, e</i>)	(найлегший, <i>a, e</i>)

5 прикметників утворюють ступені порівняння від різних основ:

<i>bonus, a, um</i>	<i>melior, ius</i>	<i>optimus, a, um</i>
(хороший, <i>a, e</i>)	(кращий, <i>a, e</i>)	(найкращий, <i>a, e</i>)
<i>malus, a, um</i> (поганий)	<i>peior, ius</i>	<i>pessimus, a, um</i>
<i>magnus, a, um</i> (великий)	<i>maior, ius</i>	<i>maximus, a, um</i>
<i>parvus, a, um</i> (малий)	<i>minor, minus</i>	<i>minus, a, um</i>
<i>multi, ae, a</i> (численні)	<i>plures, plura</i>	<i>plurimi, ae, a</i>

Прикметники у вищому ступені вживаються в реченні у двох конструкціях:

1. Предмети, які порівнюються, ставляться у називному відмінку і з'єднуються сполучником *quam* (ніж):

Mos antiquior quam lex est Звичай давніший, ніж закон.

2. Предмет, з яким порівнюють, ставиться в Ablativus:

Mos antiquior lege est Звичай давніший від закону.

Найвищий ступінь прикметників вживається для виділення одного предмета з ряду предметів, які стоять Genetivus pluralis:
optimus omnium найкращий з-поміж усіх.

§ 28. ПРИСЛІВНИКИ

У латинській мові існує дві категорії прислівників: самостійні та похідні. До самостійних належать: *ita* так, *semper* завжди, *saepe* часто тощо.

Похідні утворюються від:

а) прикметників II відміни додаванням до основи закінчення *-e*, наприклад: *longus* довгий, *longe* довго.

б) прикметників III відміни додаванням до основи закінчення *-iter*, і закінчення *-er*, якщо основа прикметника закінчується на *-nt*, наприклад: *fortis* хоробрий, *fortiter* хоробро, *constans*, *constantis* постійний, *constanter* постійно.

Якісні прислівники, як і прикметники, мають 3 ступені порівняння. Вищий ступінь утворюється додаванням до основи прислівника закінчення *-ius*, найвищий закінчень *-issime*, *rime*, *lime*.

<i>longe</i> (довго)	<i>longius</i> (довше)	<i>longissime</i> (найдовше)
<i>celeriter</i> (швидко)	<i>celerius</i> (швидше)	<i>celerrime</i> (найшвидше)

ВПРАВА

Перекладіть речення:

1. *Libertas, leges et pax sunt optima dona.*
2. *Pax melior est bello.*
3. *Consul, praetor, censor magistratus maiores erant, ceteri magistratus minores.*
4. *Impunitas semper ad deteriora invitat.*
5. *Aliena vitia videre facillimum est.*
6. *Nihil est celerior quam mens humana.*
7. *Saepe initium difficilius est quam finis laboris.*
8. *Facilius est dicere quam facere.*
9. *Gravissimum est imperium consvetudinis.*